שלא יהו מכוונות בשלמא לרבא כי היכי דלידהוין הללו שוחקות והללו עצבות אלא לאביי קשיא? (הא דקתני כל אמות באמה בת ששה) אמר לך אביי אימא "אמת כלאים באמה בת ששה, (קשה) והא מדקתני סיפא רשב"ג אומר כל אמות שאמרו חכמים בכלאים באמה בת ששה ובלבד שלא יהו מצומצמות מכלל דתנא קמא כל אמות קאמר? אמר לך אביי ולאו מי איכא רשב"ג דקאי כוותי, אנא דאמרי כרשב"ג, לאביי ודאי תנאי היא, לרבא מי לימא תנאי היא? אמר לך רבא רשב"ג הא אתא לאשמועינן (הכא דאמר שלא יהו מכוונות) אמת כלאים לא יצמצם, ולימא אמת כלאים לא יצמצם, "באמה בת ששה" למעוטי מאי, לאו למעוטי (שיהו באמה בת חמש וכאביי) אמת סוכה ואמת מבוי? לא, למעוטי "אמה יסוד (שהם אינם של ששה) ואמה סובב דכתיב °ואלה מדות המזבח באמות אמה אמה וטפח וחיק האמה ואמה רחב וגבולה אל שפתה סביב זרת האחד וזה גב המזבח "חיק האמה זה יסוד ואמה רחב זה סובב וגבולה אל שפתה סביב אלו הקרנות וזה גב המזבח זה מזבח הזהב: *אמר ר' חייא בר אשי אמר רב "שיעורין חציצין ומחיצין הלכה למשה מסיני, (ולא רק הלכה למשה מסיני) שיעורין (קשה) דאורייתא הוא דכתיב °ארץ חטה ושעורה וגו' *ואמר רב חנן כל הפסוק הזה לשיעורין נאמר חטה לכדתנן *הנכנס לבית המנוגע וכליו על כתיפיו *וסנדליו וטבעותיו בידיו הוא והם טמאין מיד היה לבוש כליו וסנדליו ברגליו וטבעותיו באצבעותיו הוא טמא מיד והן טהורין עד שישהא בכדי אכילת פרס פת חיטין ולא פת שעורין מיסב ואוכל בליפתן שעורה *דתנן "עצם כשעורה מטמא במגע ובמשא ואינו מטמא באהל גפן כדי "רביעית יין לנזיר תאנה

תורה אור: יחזקאל מג · דברים ח

שלא יהו מכוונות · כדמפרש ואזיל שיהו אמות כלאים שוחקות ושל מבוי וסוכה עצבות: **אלא לאביי קשיא** · הא דקתני כל אמות באמה בת ששה: **אימא אמת כלאים באמה בת ששה** · והכי קאמר כל אמות שאמרו בכלאים באמה בת ששה ובלבד שלא יהו מכוונות מצומצמות אלא גדולות בטפחים שוחקות: **לאביי ודאי תנאי היא** · דלא מצי לאוקמי לרבנן כוותיה דהא כל אמות קאמרי: **לרבא מי לימא תנאי היא** · מי אמרינן לרבן שמעון בן גמליאל פליג עליה למימר אמת כלאים באמה בת ששה אבל שאר אמות כגון סוכה ומבוי באמה בת חמשה או דילמא פרושי קא מפרש רבן שמעון בן גמליאל למילתייהו דרבנן דאמרי ובלבד שלא יהו מכוונות דיש מהן שוחקות ויש מהן עצבות ולא פירשו איזה מהן שוחקות ואיזה מהן עצבות ואתא איהו לפרושי דהנך דכלאים ליהוו שוחקות כדקתני ובלבד שלא יהו מטומטמות והכי קאמר כלאים ולא למעוטי שאר אמות להיות בנות חמשה אלא למעוטינהו דלא ליהוו שוחקות: **הא אתא לאשמועינן אמת כלאים לא יצמצם** · ולפרושי מילתיה דתנא קמא הוא דאתא ולא למעוטי שאר אמות מבת ששה: **לא למעוטי אמה יסוד ואמה סובב** · דלאו בנות ששה הן: **באמות אמה אמה וטפח** · באמות קטנות בת חמשה שיש באמה בת ו' בינונית אמה וטפח מאלו: **חיק האמה** · נמדד באמות קטנות וכן אמה רוחב וכן גבולו על שפתו זרת האחד וזה גב המזבח כולן באמות קטנות הללו: **חיק האמה זה יסוד** · חיק על שם שהוא חיקו ויסודו של מזבח מלמטה: **אלו הקרנות** · שהן אמה על אמה והאי דכתיב זרת האחד מאמצעית רחבו של קרן מודד °זרת שהוא חצי אמה לכל רוח דהוי אמה על אמה: **וזה גב המזבח** · כלומר באמה קטנה זו נמדד האמה של מזבח הזהב דכתיב ביה אמה ארכו ואמה רחבו (שמות ל) ובמסכת מנחות בפרק שתי הלחם (ד' צז:) מפרש ליה להאי קרא דאמה יסוד דקאמרי בקטנה לאו ברוחב כניסת היסוד אלא בגובה עלייתו דאמר מר עלה אמה וכנס אמה זהו יסוד אבל רוחב הכניסה באמה בת ששה, ואמה סובב כניסה דילה באמה קטנה ולא ה' אמות של עליית גובהה באמה קטנה כדתנן עלה חמש וכנס אמה זה הסובב וקרנות לא שנא גובהן ולא שנא רוחבן באמה קטנה: **הג"ה** · כאשר מפורש בקונט' שמע רבינו מר' יעקב בר יקר ועתה חזר בו דקשיא ליה מה שתרגם יונתן אמה אמה וטפח אמתא דהיא אמתא ופשך וכמלא דבאמה גדולה מיירי ועוד אם כדברי הזקן לא היה לו לכתוב וחיק כי אם חיק האמה ופירש (א) לו רבינו הכי למעלה הזכיר מדות המזבח והאריאל שתים עשרה אמה ושאר מדותיו ועתה כך אמר הכתוב אלה מדות המזבח שאמרתי לך הכל נמדדו באמה שהיא אמה וטפח וחיק שהיא יסוד אינו נמדד אלא באמה שהיא אמה קטנה ולא באמה שהיא אמה וטפח ועתה דברי יונתן בן עוזיאל קיימין כך שמעתי ועיקר · ע"כ הג"ה: **שיעורין** · שנתנו חכמים לכל דבר כגון כזית דם חלב פיגול ונותר וכזית מן המת שמטמא באהל ושאר שיעורין דמפרש לקמן: **חציצין** · חציצה הפוסלת בטבילה: **ומחיצין** · הלכות מחיצה שתהא גבוהה עשרה וכן שאר הלכותיה הלכה למשה מסיני: **לשיעורין נאמר** · וכל אלו משערין בהן דברים אחרים: **כליו על כתיפיו וסנדליו וטבעותיו בידיו** · שאינן מלובשין בו דרך מלבוש דומיא דכליו על כתפיו: **הוא והן טמאין מיד** · שאף הן באין אל הבית וכתיב והבא אל הבית (ויקרא יד): **היה לבוש כליו** · וכן כולם דרך לבישתן קרויין בגדיו ובטלין אצלו וכתיב (שם) והאוכל בבית יכבס את בגדיו ודרשינן בתורת כהנים מקרא דהאי אוכל לאו אכילה ממש הוא אלא שישהא כדי שיעור אכילה וביאה בלא שהייה אינו מטמא בגדים: **פרס** · ד' ביצים הן מזון סעודה ביצעית פרס לשון פרוסה שיעורו בחצי ככר האמור בעירוב דבעינן מזון ב' סעודות ותנן התם תליה לבית המנוגע בפרק כיצד (לקמן ד' פב:): **פת חיטין** · אין שוהה בה כפת שעורין: **מיסב** · שהייה זו בהסיבה שיערוה ולא בנאכלת בעמידה והולך ובא שהוא שוהה באכילתו יותר: **ואוכלה בליפתן** · שנאכלת מהר: **ואינו מטמא באהל** · שום עצם בלא בשר עד שיהא שם שדרה שלימה או גולגולת או רוב בנינו ב' שוקיים וירך אחת או רוב מניינו קכ"ה אברים: **רביעית יין לנזיר** · לחייבו מלקות:

ואלה מדות המזבח באמות אמה אמה וטפח · פי' בקונט' באמות קטנות שיש באמה בינונית אמה וטפח מאלו וקשה דלא הוה ליה למיכתב וחיק בו"ו כיון דקאי (א) אאמות ונראה כמו שפירש"י בפירוש יחזקאל דפירש באמות אמה אמות גדולות שיהא אמה וטופח בכל אמה בת ה' וכן תרגם יונתן באמתא דהיא אמתא ופשך וקאי אשאר אמות המזבח וחיק (ג) האמות הוו קטנות: **גפן** כדי רביעית יין לנזיר · פרש"י לחייבו מלקות וקשה דלא הוי דומיא דאחריני דמשערינן בהו מילי אחריני ונראה כפרש"י דסוכה (ד' ו ·*) דפירש שאם אכל ענבים וחרצנים וזגים מגפן איכא למ"ד ברביעית וזה ביין משערינן שיקח כוס מלא יין וישים בו ענבים וזגין כשיעור מה שאכל ואם יצא רביעית חייב ואם היה בא לשער במים היה יוצא רביעית בפחות שאין נגדשין על שפת הכלי כמו יין וכה"ג תניא בתוספתא *כיצד יעשה מביא כוס מלא יין ומביא זית אגורי ונותן לתוכו ושופע אם שתה כיוצא בו חייב ואם לאו פטור דברי ר' עקיבא רבי אלעזר בן עזריה אומר אינו חייב עד שישתה רביעית יין ואתיא לשמעתין כרבי אלעזר בן עזריה ובפ' ג' מינין (נזיר ד' לח.) תנן אינו חייב עד שיאכל ענבים כזית משנה ראשונה אמרו עד שישתה רביעית יין רבי עקיבא אומר אפי' נזיר ששרה פתו ביין ויש בו כדי לצרף כזית חייב וקאמר בגמ' ת"ק מדמי להו איסורי נזיר אכילה לשתיה פירוש ת"ק היינו משנה ראשונה מדמה אכילה לשתיה ובעי באכילת ענבים וזגין נמי רביעית ונקט במתניתין שתייה משום דאכילה מינה ילפינן וטעמא משום דכתיב לא ישתה תרי זימני ולא חש לפרש *)שם טעמא (ג)דר' עקיבא כיון דאמר קרא וענבים לחים ויבשים לא יאכל מה אכילה בכזית אף כל בכזית והא דנקט אכילה במשנה אחרונה משום דשתיה ילפינן מינה וכל חד נקט מידי דיליף מיניה וא"ת ומ"מ מאי נפקא מינה לשער ביין והלא כלי המחזיק רביעית הוא ביצה ומחצה ומה שמפיל ביצה ומחצה בין יין ובין מים אם שיעור ענבים וזגין שאכל יפילו כל כך חייב וי"ל דנפקא מינה אם יש כלי שמחזיק מה שמפיל ביצה ומחצה מן היין שלא ישער ענבים וזגין בכוס מלא מים עד שיתמלא הכלי שזה הכלי אינו מחזיק ביצה ומחצה מן המים שאינן עבין כמו יין ונמלא שאין הכלי זה רביעית ודוחק: **הגה"ה** · וקשה דשמעתין אתיא דלא כמשנה אחרונה ועוד דבספרים ישנים מלא ר"ת דגרסינן בנזיר (ד' לח:) תנא קמא לא מדמי להו לכל איסורי נזיר לאכילה משמע להך גירסא דבאכילה לא פליגי אלא אי לטלי עלמא בכזית וכן משמע בירושלמי דלא פליגי באכילה דקאמר משנה ראשונה

*) ולא חש לפרש אלא טעמא דר"ע · כצ"ל מהרש"א

מסורת הש"ס: מנחות צז: · סוכה ה: יומא פ. · ברכות מא: סוכה ה: · נגעים פי"ג מ"ט חולין קכט: ת"כ פ' מצורע · אהלות פ"ב מ"ג

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פ"ב מהלכות בית הבחירה הל' ו :

יד ב מיי' פי"ד מהלכות מאכלות אסורות הלכה ג :

טו ג מיי' פט"ו מהל' טומאת צרעת הל' ו : סמג עשין רלג :

טז ד שם הלכה ו :

יז ה מיי' פ"ג מהלכות טומאת מת הלכה ג סמג עשין רלא:

יח ו מיי' פ"ה מהלכות נזירות הלכה ב סמג לאוין רכ :

[וכפירש"י דכריתות מא.]

[דנזירות פ"ד]

וסנדליו בידיו וטבעותיו בקומצו כ"ה בס"א

נושא: (פ"א)
אמות
בנות ה' טפחים
ובנות ו' טפחים

נושא: (עד ד:)
שיעורין חציצין ומחיצין
הלכה למשה מסיני

מבנה:
△ הגמרא מקשה שכל אחד
מדינים אלו דאו"תא הם
ולא רק הלכה למשה מסיני

תת נושא:
שבעת המינים המופיעים
ב- ◇ כל אחד קשור להלכה

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ואלה וכו' כיון דקאי אאמות ונראה: (ב) בא"ד וחיק באמה כיון קטנות: (ג) ד"ה גפן וכו' ולא חש לפרש שם טעמא ורבי עקיבא כצ"ל כדף ל"ח ע"ב:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה הג"ה כאשר מפורש בקונט' וכו' כי אם חיק באמה ופי' כו'. נ"ב וג"ז ק' להו דא"כ חסר וחיק באמה נמדד. אבל בתוספתא מפרש ר"מ בהדיא דכתיב אמה אמה כו' ב' מיני אמות א' אמה וא' באמה וטפח ומפר' והולך כו' והאריאל כו':

◆

רבינו חננאל

קרינא ביה . וכן במחול הכרם [אם] אין בין גדר לכרם מקום מופנה מן הנטעים י"ב אמה באמה בת ו' טפחים אסור לזרוע באותו מקום והנה זה כולו לחומרא . הא איכא רצופין · פי' עקרי גפנים קרובין זה לזה דהוא לקולא דתנן בכלאים פ"א כרם הנטוע על פחות מד' אמות . פי' אם אין בין גפן לגפן ד' אמות שהן כ"ד טפחים אלא פחות מזה השיעור [אינו] כרם והזורע בו אינו עובר משום לא תזרע כרמך כלאים דברי ר"ש והנה כיון שיש בו כ' טפחים נמצאו בו ד' אמות באמה בת ה' טפחים ואתה מתיר לזרוע בו הנה לקולא . ופריק רב נחמן אלו דברי ר' שמעון הן ואנא דאמרי כרבנן דפליגי עליה ואמרי (הנה) [דהוי] זה כרם איבעית אימא אפי' כר' שמעון מאי אמות כלאים דקאמר אביי רוב אמות של כלאים באמה בת ו' טפחים היכא דאיכא לחומרא . אבל הני דרצופין באמה בת ה' טפחים . רבא אמר רב נחמן אמת סוכה ואמת מבוי נמי בת ו' הן . ומיהו טפחים עציבות. פי' האצבעות דחוקות זו עם זו · ושל כלאים · האצבעות שוחקות פי' מרווחות כדרך השוחק שפוסק שפתיו והעצב (וספיקם) [מדביקן] . ומותבינן (במבוי) *) כל אמות שאמרו באמה בת ו' טפחים ובלבד שלא יהיו מכוונות . כלומר לא יהיו עציבות שוחקות ולא השוחקות עציבות כרבא אלא לאביי קשיא . ופריק אביי אנא דאמרי כרשב"ג ועמדה לאביי בתנאי . ורבא אמר לך כולי עלמא באמה בת ו' טפחים אית להו ולא פליגי אלא בצמצום . ת"ק סבר יצמצם **) אלא [הא] דקתני אמות כלאים בת ו' טפחים למעטי אמת יסוד ואמת סובב דכתיב ואלה מדות המזבח באמות אמה אמה וטפח וחיק האמה ואמה רוחב וגו' חיק האמה זה יסוד אמה [רוחב] זה סובב וזה מפורש במנחות באר היטב פרק שתי הלחם בלשונות : אמר (רבה אמר) [ר' חייא] בר אשי אמר רב שיעורין חציצין ומחיצות הל"מ . שיעורין דאורייתא נינהו ארץ חטה ושעורה וגו' ואמר רבי יוחנן פסוק זה כולו לשיעורין נאמר חטה דתנן הנכנס לבית המנוגע וכליו על כו' פירשנוהו במסכת סוכה :

*) נראה דל"ל ומותבינן לאביי . **) נראה דחסר כאן וצ"ל ורשב"ג סבר דאמת כלאים לא יצמצם ·

רב נסים גאון

והבינונית והקטנה ותבין מה שפירש בפסוק שהביאו ראיה ממנו ואלה מדות המזבח וכו' אמה וטפח פירוש שתהא יתירה על חברתה טפח : עד שישהא בכדי אכילת פרס · תמצא עיקר דיליה בתורת כהנים (ויקרא יד) והאוכל בבית אין לי אלא אוכל אם *) שוכב לרבות את האוכל אע"פ שאינו שוכב מה תלמוד לומר האוכל והשוכב אלא ליתן שיעור לאוכל כדי שיאכל שוכב וכמה הוא שיעור אכילת פרס פת חטים ולא

*) בתו"כ לפנינו הגי' אלא ליתן שיעור לשוכב כדי שיאכל וע"ש מה שדחקו הרא"ש והק"א בזה אכן גי' רבינו נכונה יותר ומזה למדו חז"ל דמשערין האכילה כאוכל בהסיבה .

גליון הש"ס רש"י ד"ה אלו הקרנות וכו' זרת שהוא חצי אמה . עי' לקמן דף כא ע"א ובתוס' שם ד"ה א' מג' :